

prima instanță, Judecătoria Orhei, sediul Rezina (I. Parii)
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (I. Țurcan, Iu. Cotruță, N. Simciuc)

ÎNCHEIERE

27 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Timofte împotriva Primăriei comunei Biești și Consiliului comunal Biești cu privire la anularea deciziei Consiliului comunal Biești, repunerea în drepturi și obligarea atribuirii cotei de teren echivalent,

împotriva deciziei din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a respins apelul declarat de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter și s-a menținut hotărârea din 08 mai 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina,

c o n s t a ț ă:

La 16 martie 2018, Valentina Timofte a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei comunei Biești și Consiliului comunal Biești cu privire la anularea deciziei Consiliului comunal Biești, repunerea în drepturi și obligarea atribuirii cotei de teren echivalent.

În motivarea acțiunii, reclamanta Valentina Timofte a indicat că este originară din satul Biești, raionul Orhei, fiind născută în familia lui Simion Levița.

Reclamanta a invocat că tatăl ei, Simion Levița începând cu anul 1952 a intrat în colhoz în calitate de tractorist, iar în anul 1980 s-a pensionat. Fiind bolnav, în anul 1990 l-a luat pe Simion Levița în familia sa în satul Olișcani, raionul Șoldănești, unde la 24 februarie 1992 acesta a decedat.

Reclamanta Valentina Timofte a menționat că la data de 18 august 2017, s-a adresat către Primăria comunei Biești cu o cerere prin care a solicitat să i se transmită cota de teren echivalent, la care a avut dreptul tatăl ei, Levița Simion. Însă, Primăria comunei Biești a refuzat să-i transmită cota solicitată, motivând că tatăl ei nu a avut dreptul la cota de teren echivalent, deoarece la momentul atribuirii cotelor de teren echivalente în proprietatea cetățenilor, acesta era plecat din satul Biești, raionul Orhei.

Reclamanta a specificat că la 15 ianuarie 2018, a înaintat din nou o cerere Primăriei comunei Biești prin care a înaintat aceeași solicitare. La 26 ianuarie 2018 a primit răspuns de la Primăria comunei Biești, prin care i-a fost respinsă cererea din motiv că a fost depășită etapa de atribuire în proprietate a cotelor de teren echivalent.

Reclamanta Valentina Timofte a indicat că la 29 ianuarie 2018 s-a adresat Consiliului comunal Biești cu aceeași solicitare. Prin decizia Consiliului comunal Biești din 14 februarie 2018, a fost respinsă atribuirea cotei de teren echivalent lui Simion Levița, din lipsa actelor justificative.

Reclamanta a invocat că acțiunile Primăriei comunei Biești și Consiliului comunal Biești sunt ilegale. Ori, faptul că tatăl ei Simion Levița a lucrat în colhozul „Karl Marx” din satul Biești, perioada 1959-1980, se confirmă prin extrasul din carnetul de muncă al colhoznicului. Respectiv, în temeiul art. 12 Codul funciar, Simion Levița a avut dreptul de a beneficia de cota teren echivalent, pentru că la situația din 01 ianuarie 1992 acesta era pensionat din colhoz.

Prin urmare, reclamanta Valentina Timofte a solicitat anularea Deciziei Consiliului comunal Biești nr.2 din 14 februarie 2018, repunerea în drepturi a lui Simion Levița, cu obligarea Primăriei Biești și Consiliul comunal Biești să-i atribuie în proprietate cota de teren echivalent în hotarele satului Biești și transmiterea acesteia fiicei, Valentina Timofte.

Prin hotărârea din 08 mai 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina s-a respins, ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter cu privire la anularea deciziei Consiliului comunal Biești nr. 2.3. din 14 februarie 2018.

Prin decizia din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter și s-a menținut hotărârea din 08 mai 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina.

În consolidarea soluției, instanța de apel a indicat că în cadrul examinării cauzei s-a stabilit că Simion Levița a activat în calitate de tractorist la Colhozul ”Karl Marx” din satul Biești, începând cu 1959 pînă în anul 1981. Ulterior, a fost pensionat și în perioada 1982-1983 a activat în cadrul aceleiași unități în calitate de drumar. Potrivit certificatului de deces, Levița Semion a decedat la 24 februarie 1992 în satul Olișcani, raionul Șoldănești.

Instanța de apel a menționat că la data de 15 ianuarie 2018, fiica lui Simion Levița, Valentina Timofte a depus cerere prealabilă către Primăria comunei Biești, prin care a solicitat transmiterea cotei de teren echivalent pe numele tatălui său. Prin răspunsul nr. 11 din 18 ianuarie 2018, Primăria comunei Biești i-a respins cererea prealabilă, din motiv că în comuna Biești, Comisia funciară, investită cu drepturile prevăzute la art. 12 Cod funciar, a activat doar în perioada atribuirii în proprietate privată a cotelor de teren echivalente, iar la moment această etapă este depășită.

Ulterior, la data de 29 ianuarie 2018 Valentina Timofte s-a adresat către Consiliul local Biești, cu cerințe similare. Prin răspunsul Primăriei comunei Biești nr.27 din 15 februarie 2018, petiționara a fost informată că cererea a fost examinată la ședința Consiliului comunal Biești și a fost emisă Decizia nr.2.3 din data de 14 februarie 2018.

Prin Decizia Consiliului comunal Biești nr. 2.3 din 14 februarie 2018, s-a respins cererea Valentinei Timofte privind atribuirea cotei de teren echivalent lui Simion Levița, iar drept motiv pentru refuz, s-a invocat faptul că Simion Levița nu a fost inclus în procesele-verbale ale comisiei funciare, la momentul atribuirii în proprietate privată a cotelor de teren echivalente în Primăria comunei Biești.

Instanța de apel a conchis că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, ori conform art. 6 alin. (1) și (3) Cod funciar, funcția de atribuire și de înstrăinare a terenurilor, de autentificare a dreptului deținătorilor de terenuri o au numai organele administrației de stat.

Conform art. 12 Cod funciar, comisiile funciare, constituite în conformitate cu art. 6 din prezentul Cod, stabilesc terenurile care rămân în proprietate publică în hotarele unității administrativ-teritoriale, stabilesc cota de teren echivalent care se atribuie în proprietate privată: membrilor de colhozuri, salariaților din sovhozuri și din secțiile de producere ale colegiilor agricole (zootehnice) sau din alte întreprinderi agricole, inclusiv pensionarilor din aceste unități economice; salariaților din organizații și întreprinderi care locuiesc în localități rurale și execută nemijlocit lucrări de construcție și exploatare a sistemelor de ameliorare, restabilire și îmbunătățire a terenurilor și sporire a fertilității solurilor în localitatea respectivă, inclusiv pensionarilor din aceste unități economice; persoanelor care locuiesc în localități rurale care au fost transferate din întreprinderi agricole în organizații de construcție și transport colhoznice și inter-gospodărești, inclusiv pensionarilor din aceste unități economice; salariaților din întreprinderile zootehnice inter-gospodărești, inclusiv pensionarilor din aceste unități economice. Salariaților și pensionarilor din întreprinderile zootehnice inter-gospodărești, care nu dispun de terenuri agricole supuse privatizării, cota de teren echivalent li se atribuie la locul de trai; persoanelor care dețin funcții electivă sau își satisfac serviciul militar în termen și care pînă la aceasta au lucrat la întreprinderi agricole; persoanelor care au lucrat anterior la întreprinderile agricole din localitatea respectivă: bărbații - 25 de ani, femeile - 20 de ani; veteranilor celui de-al doilea război mondial, foștilor ostași internaționaliști, familiilor persoanelor care și-au pierdut viața ca urmare a participării la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, care locuiesc în localități rurale, la locul de trai; persoanelor supuse represiunilor politice și reabilitate ulterior, care locuiesc în localități rurale, la locul de trai; persoanelor care au adus pămînt în gospodăriile colective, dar nu lucrează în ele.

De asemenea, instanța de apel a reținut că Regulamentul cu privire la comisiile funciare satești, de orășel, orășenești și raionale, a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 130 din 02 martie 1992, în conformitate cu art. 6 și 12 Cod funciar, însă prin Hotărârea Guvernului nr. 118 din 11 februarie 2013, Hotărârea Guvernului Nr. 130 din 02 martie 1992 a fost abrogată.

Astfel, instanța de apel a invocat că stabilirea cotei de teren echivalent, care se atribuie în proprietate privată, a fost o atribuție exclusivă a comisiilor funciare, a căror mod de formare, atribuții și sarcini, au fost reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 130 din 02 martie 1992, care însă la moment este abrogată. Respectiv, la moment, etapa atribuirii în proprietate privată a cotelor de teren echivalent lui Simion Levița, este depășită, ori acesta a decedat în anul 1992.

Instanța de apel a menționat că potrivit art. 14 alin.(2) al Legii nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, consiliile locale nu au competența de a atribui în proprietate privată cote de teren echivalente. Astfel, Primăria și Consiliul comunei Biești nu dispun de atribuții cu privire la transmiterea cotelor de teren echivalente.

La fel, instanța de apel a conchis că dreptul persoanei de a beneficia de cota de teren echivalent, prevăzut de art. 12 Cod funciar, nu este un drept ce poate fi moștenit, respectiv, Valentina Timofte nu dispune de temei legal pentru a solicita de la administrația publică locală, atribuirea cotei de teren echivalent tatălui său Simion Levința.

La 15 ianuarie 2019, Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter a declarat recurs împotriva deciziei din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii din 08 mai 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Rezina și a deciziei recurate, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Timofte împotriva Primăriei comunei Biești și Consiliului comunal Biești cu privire la anularea deciziei Consiliului comunal Biești, repunerea în drepturi și obligarea atribuirii cotei de teren echivalent.

În motivarea cererii de recurs, suplimentar celor invocate în cererea de chemare în judecată, recurenta Valentina Timofte a indicat că instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerare că a contestat în instanța de contencios administrativ, decizia Consiliului comunal Biești din 14 februarie 2018, prin care i-a fost refuzată atribuirea lui Simion Levința a cotei de teren echivalent din lipsa actelor justificative, deși aceste acte au fost prezentate.

Astfel, recurenta a menționat că instanțele ierarhic inferioare urmau să se expună asupra faptului dacă extrasul din carnetul muncă al colhoznicului Simion Levința, este act ce justifică dreptul de a i se atribui cota de teren echivalent, nu s-au expus asupra faptului dacă legislația în vigoare permite sau nu atribuirea acestei cote, astfel judecând un alt obiect al acțiunii, decât cel al acțiunii depuse de Valentina Timofte.

Recurenta Valentina Timofte a invocat că instanța de apel a ignorat faptul că prin abrogarea Regulamentului cu privire la comisiile funciare satești, de orășel, orășenești și raionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 130 din data de 02 martie 1992, autorităților publice locale li s-a transmis dreptul deplin de a acționa liber în dependență de caz și în conformitate cu legislația în vigoare, în temeiul art. 3 al Legii 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, pe principiul autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților publice locale și consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit.

Recurenta a precizat că punctul 8 al Regulamentului-cadru privind constituirea și funcționarea consiliilor locale și raionale, aprobat prin Legea nr.457 din data de 14 noiembrie 2003 prevede că după constituire, consiliul local, raional formează comisii consultative de specialitate pentru principalele domenii de activitate. Astfel, instanța de apel la soluționarea litigiului dedus judecării urma să aplice prevederile art. 12 Cod funciar.

De asemenea, recurenta Valentina Timofte a menționat că instanța de apel eronat a interpretat că art. 12 Cod funciar prevede că dreptul persoanei de a beneficia de cota de teren echivalent, nu este un drept ce poate fi moștenit. Ori, textul articolului citat, stabilește doar cercul de persoane cărora comisiile funciare urmează să le stabilească cota de teren echivalent și să le atribuie în proprietate privată. Deci, comisia funciară urma să-i stabilească lui Simion Levița cota de teren echivalent și să i-o transmită în proprietate, devenind obiect al moștenirii prevăzut de art. 1432 Cod civil, iar Valentina Timofte este moștenitor de gradul I.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din data de 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată participanților la proces, la data de 30 octombrie 2018, conform informației anexate la materialele cauzei (f.d.70), însă date despre recepționarea acesteia de către recurenta Valentina Timofte la materialele cauzei lipsesc.

Totodată, instanța de recurs relevă că decizia recurată a fost publicată pe portalul instanțelor de judecată la 22 octombrie 2018.

Mai mult, la cererea de recurs, Valentina Timofte a anexat plicul în care a fost expediată decizia recurată de către instanța de apel, conform căruia copia deciziei motivate din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată acesteia la 19 noiembrie 2018 (f.d.76).

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul a fost declarat de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter la 15 ianuarie 2019, cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

La data de 13 februarie 2019, în adresa intimatei Primăriei comunei Biești a fost expediată copia recursului declarat de către Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter, însă intimata nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit, la cererea de recurs declarată de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter.

Examinând temeiurile recursului declarat de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că, normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Respectiv, instanța de recurs reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs, cu temeiurile prevăzute la art. 432 Codul de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter, se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Subsidiar, se menționează că, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv, numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Din recursul declarat de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter nu rezultă că, instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO, în jurisprudența sa, a constatat că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare, depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective. Trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile, care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei hotărâre din 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1-1¹) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art.270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului se plasează pe pagina web a Curții Supreme de Justiție la data emiterii și se transmite tuturor participanților la proces și reprezentanților acestora.

În asemenea circumstanțe, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Valentina Timofte, reprezentată de avocatul Stela Lefter împotriva deciziei din 03 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Timofte împotriva Primăriei comunei Biești și Consiliului comunal Biești cu privire la anularea deciziei Consiliului comunal Biești, repunerea în drepturi și obligarea atribuirii cotei de teren echivalent.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Nicolae Craiu

Nina Vascan